

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum aliqua ira possit esse peccatum, an non.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

dōm. & sic ira & alia hmōi passiones nō impediunt iudiciū rōnis, q̄ iam p̄cescit: sed magis adiuvant ad promptius exequēdum. & in hoc sunt vtilēs virtuti. vnde Greg. dicit in 5. Moral. Curādum summopere est, ne ira, quāzr instrumentū virtutis assumitur, mētī dominetur, nec quasi domina p̄ceat: sed velut ancilla ad obsequium parata a rōnis tergo nequaquam recedat. Tūc n. robustius cōtra vitia erigitur, cum subita rōne famulatur. Tertio defecerūt Stoici in hoc, q̄ nō recte accipiebāt irā & alias passiones. Cum n. nō oēs motus appetitui sint passiones, non distinguebāt passiones ab alijs appetitui motibus in hoc, q̄ alij appetitui motus sunt in volūtate, passiones autē in appetitu sensitivo, q̄ nō distinguebant inter vtrumque appetitū: sed passiones dicebant motus appetitui trāsgredientes tēperie ordinatā rōnis. Vnde dicebāt eas eē mōrbos quosdam aīa, sicut morbi corporis trāsgrediuntur tēperiem s̄nitatīs. & s̄m hoc oportebat q̄ oīs ira, & oīs passio sit mala: sed q̄ ira s̄m veritatē dī quicunque motus appetitus sensitivi, & hmōi motus pōt esse inordinatus a ratione, & secundum q̄ consequitur iudiciū rōnis, deseruit rōni ad prompte exequendum, & hoc exigit conditio naturā humanā: vt appetitus sensitivus moueatur a ratione: inde est quōd necesse est dicere secundum Peripatericos aliquam iram esse bonam & virtuosam.

AD PRIMVM ergo dicēdum, q̄ Hierony. loquit de ira, quāzr irascitur fratri, vt patet ex verbis Dñi, quāzr exponit: oīs autē talis ira est mala: sed ira quāzr est contra peccatum, est bona, vt dictum est.

AD SECVNDVM dicendum, quōd ira p̄dominās rationi nō est naturalis homini: sed naturale est ei, vt ira rationi deseruiat.

AD TERTIVM dicendum, q̄ Philof. ibi loquitur de ira incontinentis, quāzr non subiicitur rationi.

AD QVARTVM dicendum, q̄ ira q̄n consequitur iudiciū rōnis, turbat quidem aliquatē rōnē: sed iuvat ad promptitudinem executionis. vnde nō tollit ordinem rōnis, qui iam ex p̄cedētibus iudicio rationis stabilitus est. vnde & Greg. dicit in Moral. q̄ ira per vitium excēcat oculum mentis: sed ira per zelum non excēcat, sed solum turbat.

AD QVINTVM dicendum, q̄ Deus est incorporeus. vnde sicut sine membris corporis operatur, ita sine appetitu sensitivo. & tamen ad virtutem hominis pertinet q̄ motu appetitus sensitivi vtatur, sicut etiam quōd vratur corporeis instrumentis.

AD SEXTVM dicēdum, q̄ ira p̄ueniēs iudiciū rōnis, nō est utilis ad virtutē, sed nociua: subsequens autem est utilis ad exequendum, sicut dictum est.

AD SEPTIMVM dicendum, quōd illa verba Gregorij sunt intelligenda de ira per vitium. vnde ipse etiam in sequentibus ostendit esse aliam iram laudabilem & virtuosam.

AD OCTAVVM dicendum, quōd vltio prohibetur in lege, quāzr fit ex solo liuore vindictā: non autem illa quāzr est ex zelo iustitiā.

AD NONVM dicendum, q̄ iudiciū non est sumendum ex nominibus: sed ex natura rerum. Vnde oportet q̄ quacunque similiter nominantur, idem iudiciū sortiantur: alioquin tolleretur fallacia equocationis. Est ergo sciendum, q̄ sicut Philof. dicit in 4. Ethic. vitia opposita manufacturini, sunt innominata: & ideo vniuntur nomine passionis pro nomine vitii capitalis. & quia passio potest esse bona & mala, ideo ira potest esse bona & mala. Alia au-

Atem vitia capitalia nominantur nominibus propriis vitiorum: & ideo semper sunt mala.

AD X. dicendum, q̄ sicut Dion. dicit 4. c. de diu. nomi. malum non agit, nisi virtute boni: & ideo vitia capitalia non habent q̄ sint principia ex rōne mali, sed potius ex rōne boni, s̄m quāzr fines eorum sunt appetibiles. & mouentes ad aliquos actus. vnde non oportet q̄ vitia capitalia sint maxime & pure mala: & tamen potest dici quōd ira secundum quōd est vitium capitale, nunquam est bona.

AD XI. dicendum, q̄ non omne illud q̄ est impeditiuum melioris, est malum: alioquin matrimoniu esset malum, quia impedit virginitatem. sed vltius id, quod est impeditiuum alicuius boni ad horā, potest etiam esse pro tempore illo melius. vnde licet cōtemplatio sit simpliciter optima inter humanas operationes, tamen in aliquo casu potest esse melior aliqua actio, ad quam coadiuuat ira.

AD XII. dicendum, quōd ratio illa procedit de ira secundum quōd importat inordinatum motum, vt Stoici accipiebant.

AD XIII. dicendum, q̄ Philof. in lib. Topic. inducit pro exemplis quādā, quāzr nō sunt vera secundum propriam opinionem: sed inducit ea vt probabilia secundum opiniones aliorum. & tale est quod dicit q̄ virtus consistit in nihil pati. hoc enim erat probabile secundum opinionem Stoicorum. In secundo autem Topic. improbat opiniones eorum, q̄ dicebant virtutes esse impassibilitates quādam. pōt tamen dici q̄ virtus consistit in nihil pati inordinate.

AD XIV. dicēdum, q̄ ille q̄ irascitur de peccato fratris sui, non querit vindictā sui: sed vindictā Dei. Peccatū n. nihil aliud est q̄ offensa Dei. & ira ille qui iuste irascitur, non usurpat illud sibi quod Dei est.

AD XV. dicendum, quōd Architas non taxauerat modum vindictā: & ideo iratus nolebat taxare, ne excēderet.

AD XVI. dicēdū, q̄ in ira duo possunt cōsiderari, sc̄līc irāzr quam iniciat rō, & hoc pōt esse peccatū, & iterum nocumentum, in q̄ tendit appetitus sensitivus: & hoc est semper aliquid sensibile.

ARTICVLVS II.

Vtrum ira possit esse peccatum vel non.

SECVNDQ̄ queritur, vtrum ira possit esse peccatū vel nō. & v̄ q̄ non. Ira enim passio quādam est: sed passionibus non meremur neque demeremur, neq; etiam laudamur aut vituperamur, vt patet per Philof. in 2. Ethic. ergo ira non est peccatum.

¶ 2. Præt. Sicut homo claudus est homo, ita natura lapsa est natura: sed irasci est naturā lapsā. ergo irasci est aliquid conueniens naturā: sed nullum tale est peccatum. ergo ira non est peccatum.

¶ 3. Præt. Illud quod de se est ordinabile ad bonum vel ad malum, non debet iudicari esse peccatum: sed ira potest determinari vel ad bonum vel ad malum. ergo ira non est secundum se peccatum.

¶ 4. Præt. Actus pprii naturalū vitium aīa nō sunt peccata, q̄ peccatū est cōtra naturā, vt Dama. dicit in 2. lib. sed ira est actus potētīa irascibilis quē est q̄dā naturalis vis anima. ergo ira non est peccatum.

¶ 5. Præt. Omne peccatum est uolūtarium, vt Aug. dicit: sed ira non est uoluntaria, quia vt Philof. dicit in 7. Ethic. Iratus cum tristitia operatur. Tristitia autem est de his quāzr nobis nolentibus accidunt, vt Aug. dicit 14. de ciui. Dei. ergo ira non est peccatū.

¶ 6. Præt. Illud quod nō est in potestate n̄ra, non est peccatū: nullus autem peccat in eo, quod uitare nō potest.

Quæst. dist. S. Tho. X 3 potest,

Cap. 4. p. 4. aliquantulū a p̄m.

2. Ethic. 4. 5. tom. 5.

Lib. 1. cap. 5. tom. 5.

Lib. 1. cap. 4. & 30. i. retrad. c. 13. tom. 1. li. 7. c. 6. circa medium. li. 14. c. 6. in med. tom. 5.

1. retr. 2. c. 9. par. ante med. to. 1.

In lib. problemat. 2. p. 2. q. 26. In fine illius incipit, dominus noster to. 1.

2. 2. q. 178. ar. 2. 2. q. 10. ar. 6. 1.

Li. 9. c. 33. no. procul a principio.

Li. 7. ca. 6. in princ. to. 5.

potest, ut dicit Aug. sed ira non est in potestate nostra, quia super illud Psal. Irascimini & nolite peccare, dicit gl. q. motus ira non est in potestate nostra, ergo ira non est peccatum.

¶ 7. Præt. Philos. dicit, q. ira est accensio sanguinis circa cor: sed hoc non importat aliquod peccatū, ergo ira non est peccatum.

¶ 8. Præt. Hier. dicit in epistola ad Antoniū Monachum, q. irasci est hois: sed nō inferre iniuriam, est Christiani, sed illud quod est hominis in eo: q. homo, non est peccatum, ergo ira non est peccatum.

¶ 9. Præt. In omni peccato est conuersio ad cōmutabile bonum: sed in ira non est conuersio ad cōmutabile bonum: sed magis ad malū, i. ad nocumētū proximo inferendum, ergo ira non est peccatū.

¶ SED CONTRA est, q. Apost. dicit ad Ephe. 4. Omnis indignatio & ira tollat a vobis. Quod non dicitur, nisi ira esset peccatum, ergo ira est peccatum.

¶ RESPOND. Dicendū, q. ira importat quendā motum appetitus: non aut̄ importat fugā, sed prosecutionē: est. n. appetitus alicuius rei consequendæ: & quia conueniens obiectū prosecutionis est bonū, non aut̄ malū, ideo supradictum est, q. omnes motus appetitus, quorum obiectū est malū, si ad prosecutionē pertinent, sūt mali, sicut amare vel cōcupiscere malū, & gaudere de malo. Ira aut̄ importat quendā appetitū alicuius mali, i. nocuenti quod querit inferre proximo: non tñ appetit illud sub rōne mali, sed sub rōne boni, quod est iustū vindicati.

¶ uñ: pp̄ hoc. n. iratus querit aliū lādere, ut vindicet iniuriā sibi factā: motus aut̄ appetitui magis dijudicatur fm̄ illud quod est formale in obiecto, q. fm̄ id, quod est materiale in ipso, unde magis est dicendū q. ira sit p̄secutio boni q. qd̄ sit p̄secutio mali: q. id, quod querit, est malū materialiter, sed bonū formaliter. Quāvis aut̄ omnis p̄secutio mali sit mala, non tamen oīs p̄secutio boni est bona: sed oportet considerare an illud bonū sit uerū & simpliciter bonū, uel magis sit apparens & secundū quod est bonum. Nā p̄secutio eius quod est uere & simpliciter bonū, est bona: sicut amor & cōcupiscentia sapiētia, & gaudium de ipsa: sed p̄secutio eius quod est bonum apparens & fm̄ quid, malum aut̄ simpliciter & fm̄ rei ueritatē, est mala: sicut pater in gula & luxuria, in quib. utuperatur cōcupiscentia apparentis, & non ueri boni. Sic ergo dicendū est in p̄posito, q. si ira sit appetitus uindictæ fm̄ q. uere est iusta, tunc ira erit bona & uirtuosa, & uocatur ira per zelū. Si autem sit uindicta quæ est apparet̄ iusta & non uere iusta, sic ira est peccatū: quam Greg. in 5. Moral. uocat iram per uitium. Est autem uindicta sic desiderata, apparens iusta pp̄ precedentē iniuriam, quam rō dicit esse uindicandā. Non tamē est uere & simpliciter iusta, quia nō seruat debitum ordinem iustitiæ: q. a forte aliquis querit maiorem uindictā q. dēat, uel quia querit se uindicare sua auctoritate, eū hoc ei non liceat, uel quia querit uindictā non debito fine, & ideo Philos. dicit in 7. Ethic. q. iratus incipit quidem audire rationem, prout. i. iudicat esse iniuriam uindicandā: non tamē perfecte audit eam, quia non attendit ut sequatur rectum ordinem uindictæ secundum quod ratio dicit. unde comparat iram ministris festinantibus exequi mandatum, antequam totum audiant, & propter hoc offendunt.

¶ AD PRIMUM ergo dicendū, q. passiones neq; dicuntur laudabiles neq; uituperabiles: quia secundum

se non important aliquid conueniens rōni, nisi in repugnā: si tñ ad passionem addatur aliquid, ut de conuenient rōni, erit passio laudabilis. Si uero datur ei aliquid, unde a ratione discordet, erit passio uituperabilis. & sic ira ponitur peccatum inquantum rationem perfectam non audit, ut dictum est. Ita tamen ira dicitur esse peccatum nō solum prout passio, i. idest, motus appetitus sensitiui: sed etiam prout nominat actum intellectui appetitus, quod voluntas, ut dictum est.

¶ AD SECUNDUM dicendū, q. homini claudū potest quid cōuenire inquantū est homo, & hoc p̄ se cōuenit homini: p̄ accedēs aut̄ claudū. Pōt̄ et̄ ei aliquid uenire inquantū est claudus, quod per accidens habet ad hominem: & similiter natura lapidum uenit, inquantum natura est lapidum. Ex hoc enim contingit, quod motus ira descendit ab ordine rationis.

¶ AD TERTIUM dicendū, sicut supra dictū est, q. uitiū oppositū m̄suetudini est inordinatū: nō m̄ passionis q. de se est indifferens, sicut p̄ uitiū ne uitiū: & hoc modo dicimus irā esse p̄m̄. Sic non se habet nisi ad malū. Et similiter dicendum.

¶ AD QVARTUM dicendum, quod iratus operatur naturalis, secundum quod est passio quantitas differenter se habens ad bonum & ad malum.

¶ AD QUINTUM dicendum, quod iratus operatur cum tristitia, quæ consequitur ex iniuria illata: de ex hoc non potest haberi, quod ira sit inordinata: sed quod aliquod inuoluntarium sit eandem.

¶ Nunquam enim aliquis irasceret, nisi aliquid fieret contra suam uoluntatem.

¶ AD SEXTUM dicendū, q. glo. illa loquitur de iradinata fm̄ q. est in sensualitate, praueniens plerumq. deliberationem rationis. Tales autem sensuales motus sunt quidem in potestate nostra in partu lari, quia possumus unum motum impedire quando cognitionem ad alia: non tamen possumus impedire quin aliquis motus inordinatus impediatur.

¶ AD SEPTIMUM dicendū, q. illa definitio iræ, id, qd̄ est materiale in ipsa, p̄inet. n. ad iram inordinatā corporalem accensio sanguinis circa cor: sed corporalis cōmotio sequitur motum appetitus qui est formalis in ira in qua cōsistit ratio potestatis.

¶ AD OCTAuum dicendū, q. quādoq; non inordinatis accipit pro infirmitate humana, sicut 1. ad 3. Cum adhuc sit inter vos zelus & cōtinentia: ne carnales estis, & secundum hominem amatis: & hoc modo irasci inordinate, dicitur esse minus: quia pertinet ad infirmitatem humanam.

¶ AD NONUM dicendum, quod obiectum iræ malum sub ratione alicuius boni: & ira importat conuersionem ad aliquod bonum.

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum ira sit peccatum mortale.

¶ TERTIO querit, utrum ira sit p̄m̄ mortale. ¶ q. sic: q. ad Ephe. 4. super illud, Sol non conturbat iracundiam uestram, dicit glo. q. Conturbat ira numquam simul inhabitat: sed solum peccatum mortale est illud quod Christus in ad 2. non comparat. ergo ira est peccatum mortale. ¶ 2. Præt. Matth. 5. Dominus dicit, Audistis quod dictum est antiquis, nō occides: qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico uobis q. qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Ex quo patet q. eadem pena debetur iræ in noua lege, quod debatur homicidio in ueteri lege: sed homicidium ueteri lege semp̄ erat peccatū mortale, ergo ira